

Utenlandske kunstnere må tjene nesten 300.000 kroner i året, ellers blir de kastet ut av landet. Nå skal flere av dem sette sitt preg på Momentum-biennalen i Moss.

Trangt rom for brei kunst

INTERVJU KUNST

Lotte Konow Lund og Adrian Øhrn Johansen, 9. juni

LATTER: Tenthaus-medlemmene Stefan Schröder, Pina Stroynowska, Wei Ting Tseng og Joanna Chia-Yu Lin ler under en pause i utstillingsforberedelsene. Men de høye kravene for å få bli i Norge, er ingenting å le av, sier kunstnerne.

Litt før klokken ti mandag morgenen haster jeg nedover Maridalsveien mens jeg prøver å tidfeste når kunstnerkollektivet Tenthaus gikk fra å være en liten gruppe på tre som arbeidet med mangfold, til å bli en stor og mangfoldig gruppe. Sikkert er det at de akkurat nå fanger tidsånden i billedkunst med kunstprosjekter som gjennomgående fokuserer på fellesskap, demokrati og flat struktur.

MOMENTUM

Kanskje, fabulerer jeg der jeg småløper, er lengselen etter likhet og brorskap i billedkunstfeltet en naturlig reaksjon på at en vestlig og hvit kanon, genidyrking og turbokapitalisme har fått prege store deler av den internasjonale kunstscenen fram til for kort tid siden.

Tenthaus kan også betraktes som et argument mot den foreslåtte studieavgiften for studenter fra land utenfor Europa. Kollektivet har per i dag knyttet til seg 20 aktører fra hele verden, hvorav mange har tatt hele eller deler av utdannelsen sin i Norge. Med hvert sitt store kontaktnett i inn og utland, er de med på å skape en breiere kunststoffentlighet i Norge.

Mangfoldig mat

Det er ingenting ved døra til Tenthaus som avslører at lokalene innenfor er alt fra fra galleri til radiostasjon, skole og seminarrom og nå – prosjektrom for kunstbiennalen Momentum, som kollektivet kuraterer. Det lille rommet er tettpakket med kropper rundt et bord. Ti, nei elleve ansikter teller jeg, om jeg regner med hun som er til stede på en skjerm. Etter et varmt velkommen blir jeg tilbudt mat som er like mangfoldig som menneskene rundt bordet.

– Jacky har hatt med seg kaker fra Taiwan, du må prøve en, og ta med deg noen, sier Mechu.

Jeg tar en kake som er pakket inn i folie, åpner forseglingen og tar en bit. Den er søt og sterk og smaker ingefær. Noen heller i kaffe til meg, en annen fyller et glass med juice.

– *Jeg har forsøkt å lese om dere, men det er litt vanskelig å få tak i akkurat hva Tenthaus er, hvordan vil dere beskrive det?*

Matilde Balatti: – Jeg kommer fra Italia og holder på å avslutte studier i kulturledelse ved universitetet i Hamburg. Når jeg har forklart hva Tenthaus er på studiet, blir det ofte stille en stund før noen sier at de fremdeles ikke forstår. For Tenthaus er så mye forskjellig og arbeider så tverrfaglig at det er vanskelig å forklare. For meg er det en viral bevegelse, noe som handler om å alltid være i forandring.

Valentina Martinez: – Jeg kommer fra Mexico og har en utdanning innen Internasjonale relasjoner og dans, og siden en doktorgrad i estetikk og midlertidige urbane rom. For meg er Tenthaus en rød tråd gjennom relasjonell og sosial engasjert kunst og samtidig veldig fundamentert i den virkeligheten som omgir kunsten. Jeg vil si at det handler om å bygge mellommenneskelige nettverk, forankret i verden rundt.

Shahrzad Malekian: – Jeg er fra Iran, hvor jeg først studerte mikrobiologi, så skulptur, før jeg studerte kunst i offentlige rom ved Kunsthøgskolen i Oslo. Jeg låner ofte uttrykk fra biologien for å forklare hva Tenthaus er og kan være. Når vi skal gjøre et prosjekt i biologi, bruker vi ord som fungerer for akkurat det prosjektet. Det gjør også Tenthaus.

– Noen ganger hører arbeidet hjemme i et kunstnerdrevet sted, da er vi det. Andre ganger passer det bedre inn i en institusjon, da blir vi det. Noen ganger vil arbeidet ta oss dit at vi skal arbeide med en institusjon, heller enn å være institusjonen selv. For meg er disse ordene fasader, eller former for identitet vi låner for å se i hvilken retning arbeidet fører oss. Vi må hele tiden gjenskape og tilpasse oss, og skifte form.

Wei Ting Tseng: – Jeg er fra Taiwan og studerte klassisk musikk. Jeg sammenligner Tenthaus med et symfoniorkester. I en symfoni har alle ansvar for å beherske sitt eget instrument, men når man spiller sammen får alle en egen, viktig rolle i en større sammenheng. Det er også mulig å dele opp orkesteret til en kvartett eller kvintett som arbeider i en helt annen retning, som samtidsmusikk eller jazz, også det stemmer med Tenthaus.

Historie i bevegelse

I og med at gruppa i Maridalsveien stadig vokser, er det ikke bare Tenthaukkollektivet selv som er i bevegelse, men også historien om det. Om jeg følger utviklingen kronologisk, kan det se omtrent slik ut: I 2009 ble billedkunstner Ebba Moi oppmerksom på tomme lokaler i Sinsen skole der hennes datter var elev. Sammen med fire andre kunstnere inngikk Moi en partnerskapsavtale om bruk av et tidligere metallverkssted.

Da kunstnerne etter hvert begynte å arbeide i lokalet, var det med døra åpen slik at elevene kunne komme inn og bli kjent med arbeidet deres.

Siden dannet tre av kunstnerne kunstnerkollektivet Tenthauk. Stefan Schröder, Helen Eriksen og Ebba Moi, med bakgrunn i henholdsvis Tyskland, England og Sverige, hadde alle vært bosatt i Norge i mange år.

På de femten årene siden begynnelsen på Sinsen skole har prosjektet vokst i nye og uventede vendinger. Uventede, fordi Tenthauk per i dag består av 19 medarbeidere fra nesten like mange opprinnelsesland.

Mechu: – Jeg vokste opp i Argentina. Som for mange av de andre her begynte det med at jeg tok en helgevakt for en annen i Tenthauk. Da jeg oppdaget at de kun var finansiert med prosjektstøtte, satte jeg i gang med å skrive søknader. Søknaden ble innvilget, og vi fikk også driftsstøtte. Dermed fikk vi penger til å lønne helgeskiftene, som tillot oss å vokse.

– Begynte Tenthauk som en pengejobb for dere alle?

Mechu: – Ja, alle ble leid inn for en jobb, og så bare klikket det og vi ble værende. Jeg kan ikke sette fingeren på akkurat hva, men det er et eller annet som binder oss sammen. Jeg vet det med én gang, når jeg møter noen som har det vi er ute etter. Det er noe med hvordan en person beveger seg i rommet, eller hvordan de forstår det vi arbeider med, uten at vi trenger å forklare.

Jacky Jaan-Yuan Kuo: – Tenthauk er, slik jeg ser det, basert på omsorg og kjærlighet. Men jeg vil litt tilbake til det du snakket om i stad, da du spurte om vi begynte her, da du spurte om vi ble betalt? Jeg tror det er viktig å forklare hvorfor vi ikke kan arbeide på steder der vi ikke får betalt.

Mechu: – Mange av oss er utdannet her, men få av oss har europeisk pass. Om vi ikke får inn penger får vi heller ikke fornyet visum. For å få utvidet visum må vi tjene 296.550 kroner i året på kunst.

- På kunst alene?

Et unisont ja.

- Haha, kanskje dere har noen tips å dele med andre kunstnere?

Mechu: – For oss er dette ingenting å le av.

- Jeg beklager. Jeg ler fordi det er et usannsynlig høyt beløp for en nyutdannet kunstner.

Mechu: – Nettopp. Og for oss er dette alvor, det er penger hver av oss må skaffe, for ikke å bli kastet ut av landet.

Jacky: – Og de 296.550 er etter at utgifter til kunst er trukket fra, altså til for eksempel, materialer og atelier, som trekkes fra inntektene.

Mechu: – Den eneste grunnen til at det lar seg gjøre å tjene så mye på kunst alene, er at disse menneskene er vanvittig hardt arbeidende og flinke. Det er nesten umulig å forklare en som ikke kommer fra utsiden av EU hvor vanskelig det er å måtte forholde seg til UDI. Hvordan vi kontinuerlig blir mistrodd.

– Må bevise

Hun opplever at hun til enhver tid er nødt til å bevise seg verdig.

Mechu: – Om vi er her fordi vi er kjæreste med noen, tror de ikke på forholdet, om du er kunstner er ikke det nok, du må også bevise at du er en god kunstner. Vi kan aldri slappe av. Ferier blir aldri ferie, og helg er aldri helg. Så snart du får fornyet visumet må du begynne å forberede deg på neste søknad. Skaffe papirer og skaffe penger. Det er en veldig sårbar situasjon.

I Tenthau har de funnet et rom der de kan støtte hverandre og dele frustrasjonen.

Mechu: – Alle som er en del av Tenthau kommer fra en helt annen verden, og vi setter pris på Norge som en slags beskyttet sfære, selv om vi er på utsiden av det. Og det merkelige er at det er som om nødvendighet presser fram kreativitet, men med en samfunnskritisk drivkraft.

- Hvorfor vil dere gå igjennom dette for å være kunstnere i Norge?

Valentina: – Alternativet er så mye verre. Det er grunnen.

En bekreftende mumling rundt bordet

Mechu: – For min del handler det om min livssituasjon. Jeg kunne ha havnet et annet sted, men så fikk jeg barn, og så ble dette mitt liv.

Valentina: – Selv om vi er fra hele verden, ønsker vi ikke å abstrahere oss bort fra den norske konteksten vi er i. Vi er internasjonale mennesker som kunne ha vært et annet sted, men nå er vi her, og vi er opptatt av det lokale, av det som skjer her.

Wei Ting: – Samtidig er vi globale i måten vi tenker på.

Vinn-vinn-situasjon

Ordet Momentum har sin opprinnelse i fysikken og beskriver hvordan kreftene i et objekt øker med akselerering av fart og kan overføres til omgivelser som står stille. Biennale kommer fra italiensk og betyr noe som gjentas hvert annet år. Satt sammen forteller ordene noe om ambisjonene for Momentum-biennalen.

«Jeg vet det med én gang, når jeg møter noen som har det vi er ute etter.»

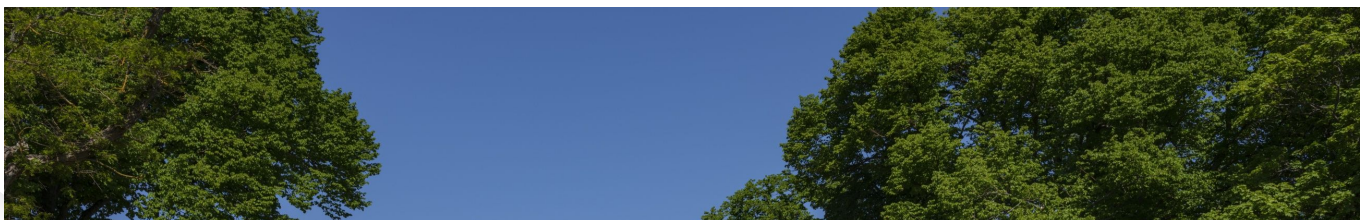
– MECHU RAPELA

Dag Aak Sveinar, avtroppende direktør for galleri F15, kan fortelle at da kunstbiennalen ble etablert i 1998, var den mer som en festival med både musikk og billedkunst. Pådriverne var byens borgerskap med støtte fra Moss by, fylket, og staten, som ville skape den nordiske biennalen man mente manglet. Ifølge Sveinar ville man «gjennom et kulturpolitisk samarbeide satse på noe smalt, altså samtidskunst – for å nå ut internasjonalt, med et mål om å gentrifisere Møllebyen». Altså en vinn-vinn-situasjon.

I ATELIERET: Enrique Guadarrama Solis og resten av kunstnerkollektivet Tenthaus kuraterer årets Momentum-biennale i Moss.

Ebba Moi: – Vi kaller det ikke kunstnere.

Samler sammen: «Together as to gather» er tittelen på årets biennale ved galleri F15 på Jeløya.

– *Hva er det da?*

Ebba: – Deltagere.

– *Hvorfor?*

Ebba: – Det har med maktstrukturer å gjøre. Det er veldig mange flere enn kunstnerne som er involvert i biennalen.

– *Men lager de kunst, om de ikke er kunstnere?*

Valentina: – Mange er kunstnere som lager kunst, men ikke alle. Det betyr at vi kanskje ikke helt vet hva alt er eller kommer til å bli, at det enn så lenge er åpent. Det viktigste for oss er at alle, uansett hva de gjør, er like mye verdt.

Vannbasert graffitigruppe

– *Kan dere si litt om noen av deltagerne eller arbeidene som er med i Moss?*

Valentina: – Det er så mange, det er vanskelig å trekke fram én.

Stefan Schröder: – Opprinnelig var konseptet at vi 16 fra Tenthaus skulle invitere en kunstner hver, men etter hvert har det blitt mange flere.

Valentina: – Per i dag er det mer enn hundre.

Mechu: – I og med at vi er opptatt av at alle er like mye verdt, er det også viktig for oss at vi ikke bare viser fram dem som hadde arbeider ferdig før biennalen, men også de mange deltagerne som vil både starte og gjennomføre arbeidet sitt under utstillingsperioden, og som deltar med for eksempel performance og live-verk. De skal selvsagt også ha presentasjoner av verk på lik linje med de andre.

Valentina: – Men Stan må fortelle om WET.

Stan D'Haene: – WET er en vannbasert graffitigruppe fra Praha, og prosjektet deres går ut på å undersøke najadene, de mytologiske vannymfene, som et graffitinarrativ. Som forberedelse til Momentum har de gjennomført en reise på lavbudsjett, det vil si de har kommet seg rundt ved å haike eller å være blindpassasjerer på godstog. Arbeidet de viser i Momentum, relaterer seg til situasjoner de kom opp i og personer de møtte på veien.

Mechu: – Jeg vil også trekke fram ambassadeprosjektet, der vi har invitert alle kunstbiennaler i Asia til å samarbeide med oss. Til sammen har 12 biennaler takket ja.

– Hvordan stiller en biennale ut?

Mechu: – Som en utveksling. Vi er i deres biennaler og de er i vår.

Ebba: – Mange deltar med lyd, tekst eller kanskje et intervju.

Mechu: – Men også bøker, workshop eller bulletin.

– Kan ikke biennaler som stiller ut i biennaler bli, hva skal jeg si, selvrefererende?

Mechu: – Det handler om å nå lengst mulig ut. En biennale har potensial til å nå ut til alle alle kontinenter.

Stefan: – Og så er det P1 selvsagt.

Et kor av «ja» kan høres rundt bordet.

– P1?

Stefan: – Prototype 1, det er det vi kaller det mobile atelieret som er satt sammen av to containere, hvor det er plass til to kunstnere av gangen. P1 blir flyttet rundt på skoler, og på hvert sted får to nye kunstnerne et midlertidig atelier i noen måneder.

De blir kjent med barna, og barna blir kjent med dem. Vi mener at alle skoler burde få besøk av en kunstner over en periode, og P1 gjør det mulig. Og kunstnere får atelierer.

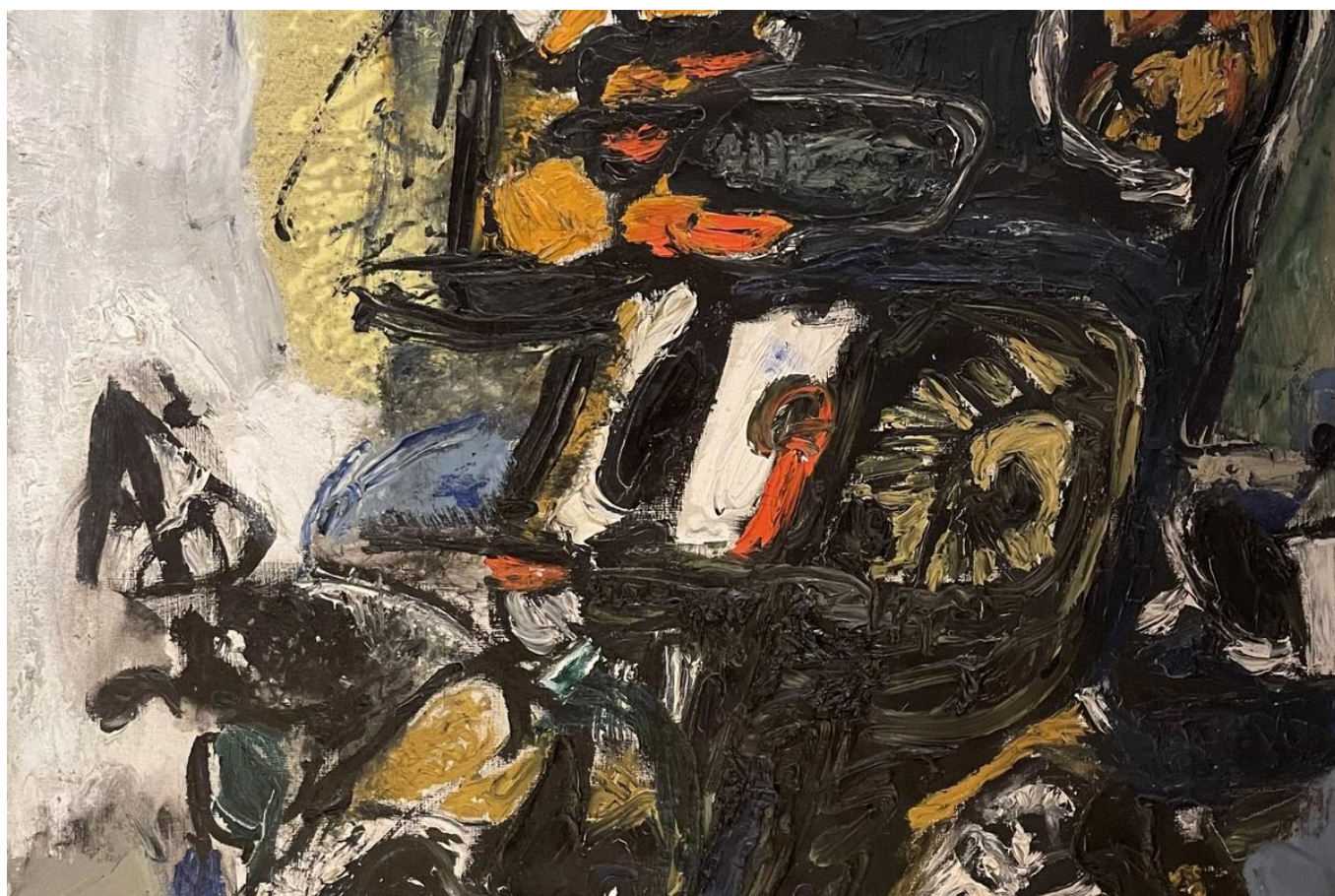
- Det minner om begynnelsen på Tenthaus, på Sinsen skole?

Stefan: - Ja, men denne gangen er det ikke oss, men andre kunstnere som er til stede.

Del artikkelen

KUNST

KUNST 31. mai

Cobra 75 år:

Selv den som vet at alt kan skje i en Asger Jorn-utstilling, kan bli satt ut av spill på Erkebispegården.

